

در دفاع از روزنامه‌نگاری و روزنامه‌نگاران

ابراهیم ایوبی

وکیل دادگستری

هنوز چند روزی از سخنان هم‌دلانه رئیس قوه قضائیه برای ارائه پیشنهاد جهت اصلاح قانون مطبوعات نگذشته بود که از سوی شهرداری قفلی بر ساختمان انجمن صنفی روزنامه‌نگاران استان تهران زده شد. این فضا نشان می‌دهد که روزنامه‌نگاران در چه برخی به‌سر می‌برند. فراموش نکرده‌ایم که اعتراضات سال ۱۴۰۱ به گردن دو روزنامه‌نگار افتاد که تقصیری جز اطلاع‌رسانی و انجام وظیفه خبرنگاری نداشتند. طرح اصلاحات قانون مطبوعات در سال ۱۳۷۸ منتهی به فاجعه کوی دانشگاه شد که نشان‌دهنده اهمیت و حساسیت این حرفه است. تاریخ تصویب اولین قانون مطبوعات به ۱۸ اسفند ۱۲۸۶ خورشیدی بازمی‌گردد، جالب اینکه قانون به جای اخذ مجوز برای انتشار نشریه، تسلیم اظهارنامه را به مقامات دولتی کافی می‌دانست. پس از پیروزی انقلاب اسلامی «لایحه قانونی مطبوعات» در ۲۰ مردادماه ۱۳۵۸ به تصویب شورای انقلاب می‌رسد تا اینکه در اسفندماه ۱۳۶۴ «قانون مطبوعات» که با اصلاحات فروردین‌ماه ۱۳۷۹ تاکنون معتبر است، از تصویب مجلس شورای اسلامی می‌گذرد. در پاسخ به سخنان رئیس قوه قضائیه، سه پیشنهاد در جهت بازنگری قانون مطبوعات ارائه می‌شود:

۱ هیئت نظارت بر مطبوعات: در ماده ۱۰ قانون مطبوعات تشکیلاتی هفت نفره به نام «هیئت نظارت بر مطبوعات» پیش‌بینی شده که جدای از انتقاداتی که به ترکیب آن وجود دارد (پنج عضو از هفت عضو حاکمیتی هستند) این مرجع دارای سه کارکرد است: صدور امتیاز نشریه، توقیف مطبوعات و ابطال پروانه که هر سه این اقدامات خلاف قانون اساسی است. براساس اصل ۲۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران: «نشریات و مطبوعات در بیان مطالب آزادند مگر آن که می‌خل به مبانی اسلام یا حقوق عمومی باشد. تفصیل آن را قانون معین می‌کند.» از سوی دیگر اصل ۳۶ قانون اساسی بیان می‌کند: «حکم به مجازات و اجرای آن باید تنها از طریق دادگاه صالح و به موجب قانون باشد». اگر عملکرد هیئت نظارت بر مطبوعات را با این دو اصل تطبیق دهیم مشخص می‌شود: انتشار نشریه برای شهروندان یک «حق» است و نه «امتیاز»، در نتیجه مکلف کردن شهروندان به گرفتن این امتیاز با شرایط دشوار و

روند طولانی محرومیت از حق آزادی بیان است؛ اگر نشریه‌ای مرتکب تخلفی شد و ادامه انتشار آن به صلاح نبود، این تنها وظیفه قضات دادسراست که انتشار نشریه را تا زمان صدور حکم قطعی توقیف نمایند و ورود هیئت نظارت بر مطبوعات، دخالت در امر قضایی برای یک اقدام تأمینی است؛ و در نهایت لغو پروانه نشریه پیش از معرفی نویسنده یا مدیرمسئول به دادگاه آنچنان که در ماده ۲۷ قانون مطبوعات پیش‌بینی شده، نقض صریح اصل ۲۶ قانون اساسی است که تنها دادگاه را مجاز به اعمال مجازات می‌داند.

۲ هیئت منصفه: وجود نهاد «هیئت منصفه» در جرائم سیاسی و مطبوعاتی پس از انقلاب اسلامی در اصل ۱۳۶ قانون اساسی گنجانده شد. امروزه روز محاکمه علنی یا رسیدگی به پرونده در محاکم دادگستری جزو بدیهیات حقوق شهروندی به شمار می‌رود و نمی‌توان آن را به عنوان ارفاق به روزنامه‌نگاران و متهمین سیاسی در نظر گرفت. اما انتخاب هیئت منصفه در ماده ۲۶ قانون مطبوعات به جمعی از مقامات تقنینی، اجرایی و قضایی سپرده شده که رئیس سازمان تبلیغات اسلامی و نماینده شورای سیاست‌گذاری انمه جمعه سراسر کشور نیز در آن عضویت دارند.

اگر به قوانین دادرسی دیگر کشورها نگاهی بیندازیم، مشاهده می‌شود که شکل انتخاب هیئت منصفه متفاوت است و انتخاب شهروندان به قید قرعه رواج دارد. در گذشته شادروان حبیب‌الله عسگراولادی مسلمان، سمت دبیری هیئت منصفه را برعهده داشتند که صرف نظر از عملکرد همدلانه ایشان با اصحاب رسانه، داشتن هم‌زمان جایگاه دبیرکلی یک حزب سیاسی ودبیری هیئت منصفه، با فلسفه این نهاد دادرسی سازگاری ندارد. بماند که رأی وحدت رویه شماره ۸۲۷ مورخ ۴ مهر ۱۴۰۲ هیئت عمومی دیوان عالی کشور، هیئت منصفه را به نهادهی مشورتی تقلیل داد و تصمیم نهایی را برعهده رئیس دادگاه گذاشته است.

۳ مصوبات شورای عالی امنیت ملی: آخرین سطر قانون اساسی در اصل ۱۷۷ قانون اساسی بیان می‌کند: «... مصوبات شورای عالی امنیت ملی پس از تأیید مقام رهبری قابل اجراست». در تبصره ۲ ماده ۴ قانون مطبوعات بیان شده: «مصوبات شورای عالی امنیت ملی برای مطبوعات لازم‌الاجراست» و به عنوان ضمانت اجرا توقیف تا دو ماه و رسیدگی خارج از نوبت در نظر گرفته شده است. این تکلیف دو شرط دارد: مصوبه شورای عالی امنیت ملی باشد (و نه دبیر خانه) و دوم تأیید رهبری را داشته باشد. متأسفانه محرم‌نامه بودن این مصوبات و عدم انتشار، کار رسانه‌ها را دشوارتر می‌کند.

در صورتی که این سه پیشنهاد در کنار هم به‌کار گرفته شود، روزنامه‌نگاری و روزنامه‌نگاران در فضای امن‌تری خواهند توانست وظیفه خود را انجام دهند.

تیتریک

HEADLINE ONE

۲

تکس: Khamenei.ir

گروه خبر: روز گذشته و در مراسم سالروز شهادت امام رضا (ع) رهبر انقلاب اسلامی در دیدار هزاران نفر از قشرهای مختلف مردم به سخنرانی پرداختند. ایشان «انتشار فوق العاده مکتب اهل بیت» و «شتاب یافتن انتشار مسئله عاشورا و فلسفه قیام امام حسین در دنیای اسلام» را مهمترین برکات سفر امام هشتم به خراسان خواندند و با تبیین نکات مهمی درباره مسائل روز تأکید کردند:

«دشمنان ایران از «ایستادگی و اتحاد مقتدرانه ملت، مسئولان و نیروهای مسلح» و «تحمل شکست سخت در حملات نظامی» فهمیده‌اند که ملت ایران و نظام اسلامی را نمی‌توان با جنگ به زانو درآورد و گوش بهفرمان کرد؛ بنابراین، اکنون این هدف را با «ایجاد اختلاف در کشور» دنبال می‌کنند که در مقابل، همه مردم و مسئولان و صاحبان حرف و قلم باید با همه وجود «سپر پولادین اتحاد مقدس و عظیم ملت» را حفظ و تقویت کنند. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در بخش نخست سخنان‌شان، امام هشتم را ولی نعمت همه عالم و جود به‌خصوص ایرانیان خواندند و با تسلیت شهادت امام رئوف در بیان تأثیر برجسته سفر آن امام همام به خراسان، گفتند: مکتب اهل بیت که بعد از شهادت سیدالشهدا(ع) منزوی و مظلوم بود، در پرتو نتایج آن سفر از انزو خارج شد و شیعیان روحیه‌ای یافتند که آن روحیه توانست شیعه را در تاریخ حفظ کند و پیروان مکتب اهل بیت را هر روز گسترش دهد.» آیت‌الله خامنه‌ای ایجاد جهش در ترویج مسئله عاشورا را دومین نتیجه مهم سفر امام هشتم به خراسان دانسته و افزودند: «حضرت علی بن موسی الز(ع) با جلب توجه دل‌های مردم به قیام عاشورا، فلسفه و اهداف آن یعنی مبارزه با بی‌عدالتی و «تحمل نکردن فُجَار و فاسقان در جامعه اسلامی» را در کانون اذهان مردم قرار دادند و زمینه‌ساز طرح و تبیین و ترویج بسیاری از معارف اجتماعی اسلام شدند. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در بخش دوم سخنان‌شان در باب مسائل روز، ایستادگی ملت در کمال قوت و قدرت را در جنگ تحمیلی دوم، باعث عظمت ویژه و عزت مضاعف ملت ایران در چشم جهانیان برشمردند و با طرح یک سوال مهم گفتند: «واقعاً علت دشمنی مستمر همه دولت‌های آمریکا با ایران در ۴۵ سال اخیر چیست؟» ایشان در پاسخ به این

موضع ایران درباره پیشنهاد اروپا برای تمدید قطعنامه ۲۲۳۱

لاریجانی: مخالف تمدید ماشه هستیم

یک‌مرتبه رفته‌اند شورای امنیّت! نکته‌ی بعدی این است که خب آمریکا خارج شده؛ حالا چند نفر می‌مانند؟ شش نفر می‌مانند؛ یعنی ایران هست، روسیه هست، چین هست و سه کشور اروپایی؛ خب این می‌شود سه به سه. چه‌جوری می‌خواهید تصمیم بگیرید؟ بنابراین، اگر هفت کشور بودند، اکثریّت معنی داشت؛ حالا که سه‌به‌سه است، یعنی اگر بخواهند به‌قاعده عمل بکنند، به این سادگی نیست، راه منطقی اش این بود که از طریق مذاکره بیابند مسئله را حل بکنند، اما این‌ها می‌خواهند با فشار حل بکنند. فشار هم دو جور است: یکی روش آمریکایی‌ها است که بمباران کردند، یکی هم روش این‌ها است که این را بالای سر ما غم‌گردد اند که با این کار می‌کنیم یا فلان؛ ولی آنچه در متن هست این است؛ لذا در آن اختلاف‌نظر وجود دارد. [در بخش پایانی این مصاحبه نیز موضوع اسنپ‌ک یا ماشه مورد بررسی لاریجانی قرار گرفت.]

«در زمینه بحث قبل، به نظر می‌رسد که مکانیسم ماشه اجرایی می‌شود و این را می‌چکانند. در این صورت، پاسخ ایران چه خواهد بود؟
در این زمینه الان در حال بررسی هستند و تا آنجا که من اطلاع دارم هم بعضی از کشورها تلاش‌هایی دارند می‌کنند برای مذاکره که این کار نشود، روسیه و چین هم یک موضع دیگری دارند که مانعند.

«اگر پیشنهاد تمدید دهند، ایران می‌پذیرد؟

در اینجا اختلاف‌نظر وجود دارد. نظر ما این نیست. بعضی از کشورها این پیشنهاد را داده‌اند، اما ایران قائل به این نیست؛ یعنی معتقد است که این هم یک ترتیب جدیدی می‌شود که هر آگاهی بیابند بگویند خب حالا شش ماه شد، دفعه‌ی بعد یک سال شود. ما یک توافق داشتیم که ظرف ده سال این باید تمام می‌شد؛ دیگر بنا نیست به قول معروف چرتنی کنند و دوباره به آن اضافه کنند. ایران واقعاً قائل به این نیست. البته بعضی‌ها هم در داخل گفتند خوب است که مثلاً این شش ماه را بپذیریم؛ ولی در کل، ما این را قبول نداریم.

«یعنی شورای امنیّت هنوز در این باره تصمیم نگرفته؟

نه، راه‌هایی برای این مسئله در شورای امنیّت وجود دارد که آن‌ها را باید طی کرد. عرض کردم که در مورد نحوه‌ی استفاده از مکانیسم ماشه اختلاف‌نظر هست و کشورهای مهمی هم این اختلاف‌نظر را دارند. اگر به شورای امنیّت برود، تازه آنجا هم محل بحث است؛ در آنجا می‌توانند تصمیم بگیرند که این را فعال کنند یا نه.

«خب اگر این اتفاق بیفتد، تدبیر جمهوری اسلامی برای این مسئله چیست؟ گویا این بدترین حالت ممکن است!

حالا آن موقع هم تدبیر می‌کنیم. شمادبدترین حالت را در نظر می‌گیرد، اما حالا تا آن موقع فاصله داریم.

در حاشیه اجلاس سران سازمان همکاری شانگهای مطرح شد

دیدار پزشکیان و پوتین در چین؟

گروه خبر: بیست‌وپنجمین اجلاس سران سازمان همکاری شانگهای (SCO) امروز در شهر ساحلی تیانجین چین گشایش یافت؛ نشستی که به میزبانی شی جین‌پینگ، رئیس‌جمهور چین و با حضور سران کشورهای عضو، ناظر و شریک گفت‌وگو از جمله ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه و آنتونیو گوترش، دبیرکل سازمان ملل متحد برگزار می‌شود. این اجلاس، در حالی برگزار می‌گردد که تحولات ژئوپلیتیکی در اوراسیا، افزایش تنش‌های امنیتی در پیرامون افغانستان و آسیای مرکزی، رقابت‌های انرژی در بستر بحران جهانی سوخت و همچنین تغییر موازنه قدرت میان شرق و غرب، نقش سازمان همکاری شانگهای را بیش از پیش در معادلات جهانی بر جسته کرده است.

رهبران حاضر در این نشست قرار است طی دو روز درباره تقویت همکاری امنیتی و مبارزه مشترک با تروریسم، افراط گرایی و جرائم فراملی گفت‌وگو کنند و هم‌زمان موضوعات کلیدی دیگری همچون توسعه شبکه‌های ترانزیت و زیرساخت‌های حمل‌ونقل، همکاری‌های مالی و بانکی مستقل از نظام‌های غربی، امنیت انرژی، گسترش استفاده از ارزهای ملی در مبادلات و نیز آینده چندجانبه‌گرایی در نظام بین‌الملل را بررسی نمایند. چین به عنوان میزبان تلاش دارد در این اجلاس بر ابتکار «کمربند و راه» پیوندی عمیق‌تر با ساختار شانگهای ایجاد کند و روسیه نیز در پی تثبیت موقعیت خود در شرایط تداوم فشارهای غربی است.

آنطور که کانال خبری روسی وستی روز یکشنبه از طریق تلگرام به نقل از زاروبین نوشت: «ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه نیز چهار روز به چین سفر خواهد کرد. مذاکرات گسترده‌ای بین یک هیئت روسی و چینی برنامه‌ریزی شده است. رئیس‌جمهور روسیه در اجلاس سازمان همکاری شانگهای در تیانجین [چین] شرکت خواهد کرد.» ایسنا در این مورد نوشت: «دفتر مطبوعاتی کرملین اوایل این ماه اعلام کرد که ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه و شی جین‌پینگ، رئیس‌جمهور چین، در یک تماس تلفنی در مورد مسائل جاری در دستور کار، در راستای آماده‌سازی برای سفر قریب‌الوقوع رئیس‌جمهور، پوتین، به چین، گفت‌وگو کردند.

از سوی دیگر، تلویزیون دولتی چین به نقل از شی جین‌پینگ، رئیس‌جمهور چین، در یک مکالمه تلفنی با ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه، اعلام کرد که چین به موضوع قاطع خود پایبند خواهد بود و به ترویج صلح و مذاکرات در زمینه درگیری در اوکراین ادامه خواهد داد. رئیس‌جمهور چین از سطح بالایی

سازمان محسوب می‌شوند.

در صورتی که این سه پیشنهاد در کنار هم به‌کار گرفته شود، روزنامه‌نگاری و روزنامه‌نگاران در فضای امن‌تری خواهند توانست وظیفه خود را انجام دهند.

در صورتی که این سه پیشنهاد در کنار هم به‌کار گرفته شود، روزنامه‌نگاری و روزنامه‌نگاران در فضای امن‌تری خواهند توانست وظیفه خود را انجام دهند.